

Savivaldybių žinios

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA

Nr. 13 (682)

2014 m. balandžio 26 d.
Kaina 2,25 Lt
Išėina šeštadieniais

Savivaldybės iškelė Taikos ir Kultūros vėliavas

Minint Kultūros dieną Birštonas paskelbtas Taikos miestu, kurio pagrindinis uždavinys yra kultūrinių ryšių ir bendradarbiavimo tarp tautų bei taikdariškų iniciatyvų vystymas

16 p.

Balandžio 15 d. prie Lietuvos Respublikos Seimo buvo iškelta Taikos vėliava. Seimo Pirmininko pirmasis pavaduotojas Vydas Gedvilas (centre) įteikė Seimo Pimininkės padėkos raštus pilietinės akcijos „Viena širdis“ sumanytojams ir organizatoriams, kurie Kovo 11-ąją dvi simbolines Lietuvos ir Ukrainos vėliavas sujungė į Vieną Širdį. Padėkos raštai buvo įteikti: Anykščių Antano Vienuolio progimnazijai, jos režisieriui Erikui Druskinui ir direktorei Irenai Andrukaitienei, Kupiškio Povilo Matulionio progimnazijai ir jos direktoriui Rimvydui Latviui, Rokiškio Juozo Tūbelio progimnazijai ir jos direktoriui Zenonui Pošiūnui, Vilniaus lietuvių namams ir jų direktoriui Gintautui Rudzinskiui, Vilniaus Užupio gimnazijai ir jos direktorei Virginijai Navickienei

Romo Gurklio nuotr.

Dėmesio centre – investicijų pritraukimas

Seime įvyko diskusija, kurioje kalbėta apie galimybes ir būdus, kuriais pačios savivaldybės gali pritraukti verslą ir kurti darbo vietas

4 p.

Švietimo ir mokslo ministrui Joniškio įstaigos padarė gerą įspūdį

Švietimo ir mokslo ministras Dainius Pavalkis lankėsi Joniškio rajono švietimo įstaigose, susitiko su jų vadovais ir profsąjungos atstovais

15 p.

Priimta savivaldybių vyriausiųjų architektų rezoliucija

Aktyviose architektų diskusijose ryškėjo ne tik bene visose savivaldybėse kylančių problemų kontūrai, bet ir buvo formuluojami jų sprendimo pasiūlymai

19 p.

9 771392 246000

DĖMESIO CENTRE – INVESTICIJŲ PRITRAUKIMAS

Jurgis Ambrazas

Balandžio 14 d. Seime įvyko diskusija „Darbo vietų kūrimas ir savivaldybių motyvacija“. Ją inicijavo Seimo narė Agnė Bilotaitė ir Lietuvos pramonininkų, Verslo darbdavių ir Verslo konfederacijos dalyvaujant Lietuvos savivaldybių asociacijos (LSA) vadovams, šalies miestų merams, šios srities ekspertams.

Diskusijos tema – galimybės ir būdai, kuriais pačios savivaldybės gali pritraukti verslą ir kurti darbo vietas visuose Lietuvos rajonuose.

Svarstyta apie priemones, kurios skatintų savivaldybes veiksmingiau siekti pritraukti investuotojus ir kurti naujas darbo vietas. Nustatyta, kad esama savivaldybių biudžetų formavimo tvarka pakerta, demotyvuoja bet kokias verslo skatinimo iniciatyvas.

SPRENDIMŲ PAIEŠKA

Seimo narės A. Bilotaitės nuomone, būtina keičiama esama savivaldybių biudžetų sudarymo tvarka. „Būtina užtikrinti, kad savivaldybių biudžetai tiesiogiai priklausytų nuo sėkmingos jų ūkio subjektų veiklos, savivaldybės teritorijoje plėtojamo verslo ir darbo vietų skaičiaus, – siūlomą principą pristatė A. Bilotaitė. – Realiausias būdas įgyvendinti šį principą yra surenkamo gyventojų pajamų mokesčio apribojimų panaikinimas. Šiandien metinį biudžeto planą viršijusi savivaldybė kitais metais nebegauna iš valstybės biudžeto tokios sumos, kokia viršijo planą. Ši tvarka atima iš savivaldybės bet kokią finansinę motyvaciją stengtis pritraukti investuotojus.“

Verslo sektoriaus atstovai kaip vieną svarbiausių problemos priežasčių nurodė savivaldybių finansinio savarankiškumo nebuvimą. Lietuvos pramonininkų asociacijos prezidento Roberto Dargio nuomone, svarbiausia priežastis, kodėl sunku vystyti savivaldybių ekonomikai, yra finansai, silpnai išvystyti rizikos fondai ir verslo baimė investuoti.

Telšių rajono meras Vytautas Kleiva nesutiko su kai kuriais diskusijoje pasakytais teiginiais: „Kas, jei ne regioninių miestų savivaldybės, labiau suinteresuotos plėsti ir puoselėti vietinį verslą? Žinoma, mes negalime atlikti viso darbo už verslininkus, tačiau esame suinteresuoti, kad mūsų mieste ir regione būtų kuriamos naujos darbo vietos, čia liktų gyventi jauni ir perspektyvūs žmonės. Mes savo jėgomis, savo ryšiais ieškome investuotojų. Visiškai nesutinku su teiginiu, kad savivaldybės nesuinteresuotos

pritraukti verslą ir auginti ekonomiką.“

LSA direktorės Romos Žakaitienės požiūriu, tai galima pasiekti, jei bus sustabdytas savivaldybėms tenkančio gyventojų pajamų mokesčio procento mažinimas ir savivaldybių biudžetų savarankiškų pajamų augimo ribojimas. Pastaruosius ketverius metus nustatant savivaldybėms tenkantį GPM procentą iš savivaldybių buvo atimamas visas planuojamas GPM įplaukų natūralus augimas ir atiduodamas tik valstybės biudžetui. Dėl to atsirado pradelsti dideli kreditiniai įsiskolinimai, kurie trukdo ir verslo, ir darbo vietų plėtrai. Atsižvelgdama į tai LSA siūlo kuo skubiau keisti Savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodiką įstatymą ir neriboti savivaldybių pajamų augimo.

NETENKINA BIUDŽETAI

Didžiuma diskusijoje dalyvavusių merų laikosi nuomonės, kad rimčiausia problema yra menkas savivaldybių savarankiškumas nustatant mokesčių dydį ir disponuojant jų pajamomis.

LSA yra pateikusi Finansų ministerijai savivaldybių biudžetų optimizavimo variantų. Tarp jų – pasiūlymas sugrąžinti iki 2011 m. taikytą gyventojų pajamų mokesčio procento, tenkančio savivaldybių biudžetams, nustatymo metodiką ir panaikinti savivaldybių biudžetų savarankiškų pajamų augimo ribojimą.

Pasak Rimanto Čapo, LSA direktoriaus pavaduotojo-patarėjo savivaldybių finansų ir ekonomikos klausimais, ne pati geriausia išeitis – jeigu savivaldybės, nematydamos kitos išeities, imtų didinti jų kompetencijoje esančius nekilnojamojo turto mokesčius iki 3 proc. ir žemės bei žemės nuomos mokesčius iki 4 proc.: „Mažėjant viešojo sektoriaus pajamoms, valstybės valdžios ir valdymo institucijoms gali kilti pagundos dar labiau plėsti mokesčių bazę, didinti galiojančius mokesčius ar įvesti naujus.“

Galima daryti ir išvadą, kad viena geriausių alternatyvų ir prevencinių priemonių, kovojant su šešėlinės ekonomikos apraiškomis, yra nedideli mokesčiai ir stabili, retai keičiama mokesčių sistema. Didelė dalis pasaulio ekonomistų geriausia formule pripažįsta tokią: gana nedideli ir retai keičiami mokesčiai bei stabili šalies valiuta didina pasitikėjimą ir pamatuotus lūkesčius bei sukuria augančio turto ir didesnės gerovės aplinką. Tokią situaciją galima prilyginti net paprotinei teisei – būtinai sąlygai, kad verslas galėtų klestėti be ypatingų baimių dėl ateities perspektyvų.

Didesnis pasitikėjimas ir pamatuoti lūkesčiai yra ne tik vieni esminių verslo ir ekonomikos augimo paskatų. Jie gerokai nulemia ir valdžios populiarumą, ir politinį stabilumą.

Todėl mokesčių stabilumas turi išlikti bent tikslu silpnybę (mokesčių nestabilumą) paversti Lietuvos stiprybe ateityje.“

Diskusijos dalyviai sutarė, kad būtinas nacionalinis susitarimas ir bendradarbiavimas norint pasiekti pokyčių kuriant darbo vietas atsiliekančiose savivaldybėse.

PREMJERAS: REGIONŲ EKONOMINIS ATGIMIMAS – REIKIA PADĖTI NUTIESTI KELIĄ Į NAMUS GRĮŽTANTIEMS

Balandžio 14 d. Ministras Pirmininkas Algirdas Butkevičius dalyvavo Mažeikiuose surengtoje konferencijoje-apskritojo stalo diskusijoje „Savivaldybių ekonominiam atgimimui – aktyvių ir kvalifikuotų žmonių telkimas, perspektyvus verslo idėjoms, valstybės parama“.

Kalbėdamas apie Šiaurės vakarų regiono savivaldybių – Mažeikių, Skuodo, Akmenės ir Joniškio – problemas ir jų sprendimo būdus, premjeras pabrėžė, kad verslininkams ir investuotojams pasigendant kvalifikuotų darbuotojų, būtina panaudoti visas galimybes paskatinti grįžti iš Lietuvos emigravusius gyventojus. Sunkmečiu kilusi emigracijos banga gerokai sumažino gyventojų skaičių, taip pat ir Šiaurės vakarų regiono savivaldybėse.

„Kita vertus, mūsų žmonės vis gausiau grįžta į Lietuvą – džiaugiamės reemigracijos tendencijomis. Todėl savivaldybės turėtų aktyviau veikti kviesdamos juos apsigyventi ne didžiuosiuose mūsų miestuose, bet pradėti verslo projektus, įsitraukti į darbus ten, iš kur išvažiavo. Reikia daugiau dalytis idėjomis, informacija, kad praturtintume regionų politiką. Tikiu, kad daugelis tėvynainių savo ateitį sieja su gimtuoju kraštu. Manau, tai liudija ir didėjantys jų indėliai Lietuvos komerciniuose bankuose“, – pabrėžė Vyriausybės vadovas.

Konferencijoje pateikta Lietuvos darbo biržos apžvalga ir prognozė apie šio regiono darbo rinkos paklausos perspektyvas 2014 metams. Planuojama, kad daugiausia darbo vietų įregistruos įmonės, užsimančios krovininio kelių transporto, mažmeninės prekybos, drabužių prekybos, pastatų statybos, remonto, restauravimo ir rekonstravimo veiklomis.

Nors šiuo metu registruotas nedarbas Mažeikių, Skuodo ir Joniškio savivaldybėse gerokai viršija šalies vidurkį, o Akmenės savivaldybėje jis didesnis už vidutinį daugiau nei 1,5 karto, savivaldybėse sėkmingai įgyvendinami Vietinių užimtumo iniciatyvų (VUI) projektai.

Pagal 2001–2013 m. įgyvendintų VUI projektų skaičių Mažeikių savivaldybė – trečia šalyje, Akmenė – penkta.

Renginyje agentūrų „Versli Lietuva“ ir „Investuok Lietuvoje“ atstovai taip pat pristatė Šiaurės vakarų regiono savivaldybėms parengtas verslumo ir eksporto skatinimo priemones bei rekomendacijas, kuo galima sudominti užsienio investuotojus. Pasak „Verslios Lietuvos“ generalinio direktoriaus Manto Nociaus, būtina paremti aukštesnės pridėtinės vertės verslų kūrimą ir smulkiojo ir vidutinio verslo įmonių eksporto plėtrą, didinti investicijas į verslo naujoves ir gamybinių priemonių tobulinimą ir kt. Verslo skatinimo agentūros vadovo teigimu, svarbu skatinti investicijas perkeliant gamybą iš didmiesčių į regionus, spartinti visuomeninių pastatų ir daugiabučių namų atnaujinimą, taikyti kitas energetinio efektyvumo priemones.

Mažeikiuose rengiamas forumas jau ketvirtas, kuriame dalijamasi idėjomis, pasiūlymais ir patirtimi, kaip atsižvelgiant į regiono ypatumus mažinti nedarbą, skatinti žmones imtis verslo ir pritraukti investicijas. Jame taip pat dalyvavo Lietuvos pramoninkų konfederacijos, Lietuvos verslo konfederacijos ir Verslo darbdavių konfederacijos vadovai bei atstovai.

Premjeras A. Butkevičius Mažeikiuose taip pat lankėsi bendrovėje „Orlen Lietuva“ ir buvo supažindintas su įmonės veikla, planais ir problemomis, kurias bendrovė patiria dėl sumažėjusio eksporto.

Premjeras Mažeikiuose apsilankė ir sėkmingai veikiančioje įmonėje „Jubana“, apžiūrėjo atnaujinamus daugiabučius ir visuomeninius pastatus, domėjosi miesto šilumos ūkio klausimais ir apžiūrėjo du eksploatuoti pradėtus biokuro katilus, taip pat susitiko su gyventojais.

LR Vyriausybės pranešimas

GYVENTOJŲ TARPTAUTINĖ MIGRACIJA

Dalia Ambrozaitienė

Statistikos departamento generalinio direktoriaus pavaduotoja

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2013 m. iš Lietuvos emigravo 38,8 tūkst. gyventojų. Palyginti su 2012 m., emigrantų skaičius sumažėjo 2,3 tūkst. (5,6 proc.). Pernai į Lietuvą imigravo 22 tūkst. žmonių, iš jų dauguma (86,2 proc.) – grįžę (reemigravę) Lietuvos piliečiai ir 13,8 proc. – užsieniečių. Palyginti su 2012 m., imigrantų skaičius padidėjo 2,2 tūkst. (grįžusių Lietuvos piliečių – 1,6 tūkst. ir užsieniečių – 550). 2013 m. neto tarptautinė migracija išliko neigiama – iš Lietuvos emigravo 16,8 tūkst. žmonių daugiau negu imigravo (2012 m. – 21,3 tūkst.).

Pernai emigravo 19,3 tūkst. vyrų ir 19,5 tūkst. moterų, o imigravo 12 tūkst. vyrų ir 10 tūkst. moterų.

2013 m. 17,9 tūkst. emigrantų tikslu šalimi rinkosi Jungtinę Karalystę, 3,3 tūkst. – Airiją, po 3 tūkst. – Norvegiją ir Vokietiją. Lietuvos gyventojai savo išvykimą deklaravo ir į JAV (1,3 tūkst.), Ispaniją (1,1 tūkst.), Baltarusiją, Švediją, Daniją (beveik po 1 tūkst.).

2012 m. į Jungtinę Karalystę emigravo 48,3 proc. visų emigrantų, Airiją – 8,6, Vokietiją – 7,9, Norvegiją – 7,7 proc.

2013 m. didžiąją dalį (60,2 proc.) emigrantų sudarė 20–39 metų amžiaus žmonės. Emigravusių vaikų iki 18 m. skaičius šiek tiek padidėjo – nuo 5,8 tūkst. 2012 m. iki 5,9 tūkst. 2013 m., pagyvenusiujų (65 m. amžiaus ir vyresnių) – atitinkamai nuo 488 iki 674.

Pernai daugiau negu pusė (57,3 proc.) visų 18 m. ir vyresnio amžiaus emigravusių vyrų niekada negyveno santuokoje, trečdalis (31,4 proc.) – buvo susituokę ir 10,9 proc. – išsituokę. 2013 m. emigravusios niekada santuokoje negyvenusios arba išsituokusios

sios moterys sudarė 68,9 proc., susituokusios – mažiau nei trečdali (28,1 proc.). Pernai 82,8 proc. 15 m. ir vyresnio amžiaus emigrantų prieš išvykdami iš šalies nedirbo vienus metus ir ilgiau (2012 m. – 75,4 proc.).

2013 m. emigravo 35,5 tūkst. Lietuvos piliečių, ir jie sudarė 91,4 proc. visų emigrantų, ir 3,3 tūkst. užsieniečių, iš jų dauguma buvo Baltarusijos (796), Rusijos (650) ir Ukrainos (565) piliečiai.

2013 m. į Lietuvą grįžo 19 tūkst. (86,2 proc. visų imigrantų) Lietuvos piliečių ir imigravo 3 tūkst. (13,8 proc. visų imigrantų) užsieniečių. Palyginti su 2012 m., padaugėjo į Lietuvą grįžusių Lietuvos piliečių (1,6 tūkst., arba 9,3 proc.) ir imigravusių užsieniečių (550, arba 22,1 proc.).

2013 m. 9,1 tūkst. (47,9 proc.) grįžusių Lietuvos piliečių atvyko iš Jungtinės Karalystės, 2,2 tūkst. (11,4 proc.) – iš Airijos, 1,7 tūkst. (9,1 proc.) – iš Norvegijos, 1 tūkst. (5,5 proc.) – iš Vokietijos. 2012 m. beveik kas antras grįžęs (reemigravęs) Lietuvos pilietis atvyko iš Jungtinės Karalystės, kas aštuntas – iš Airijos, kas dvyliktas – iš Norvegijos.

Pernai ketvirtadalį (25,1 proc.) visų grįžusių Lietuvos Respublikos piliečių sudarė 25–29 m. amžiaus gyventojai, penktadalį (18,8 proc.) – 20–24 metų amžiaus, ir šeštadalį (15,6 proc.) – 30–34 metų amžiaus (2012 m. – atitinkamai 25,5 proc., 21,7 proc. ir 14,1 proc.). Dauguma 2013 m. į Lietuvą imigravusių užsieniečių buvo Rusijos (774), Baltarusijos (486), Ukrainos (413), Latvijos (126) ir Lenkijos (80) piliečiai.

SAVIVALDYBĖS IŠKĖLĖ TAIKOS IR KULTŪROS VĒLIAVAS

BIRŠTONAS PASKELBTAS TAIKOS MIESTU

Rimantė Kurkauskaitė

Balandžio 12 d. Birštono merė Nijolė Dirginčienė ir Taikos vėliavos komiteto pirmininkė, Tarptautinio Taikos vėliavos komiteto prie JT koordinatore Lietuvoje dr. Auksė Narvilienė pasirašė bendradarbiavimo sutartį, ir Birštonas buvo paskelbtas Taikos miestu.

Taikos miestai – tai istorijos ir kultūros centrai, siekiantys sukurti lokalaus lygio taikos kultūros ir meno teritorijas, sveikos gyvensenos, aplinkos apsaugos ir ekologinės kultūros teritorijas ir kt. Tarptautinės Taikos miestų sąjungos pagrindinis uždavinys yra kultūrinių ryšių ir bendradarbiavimo tarp tautų bei taikdariškų iniciatyvų vystymas, taikos, meilės, gėrio ir grožio idėjos.

Taikos miesto renginiai prasidėjo parodos, skirtos Nikolajaus Rericho 140-mečiui paminėti, atidarymu Birštono kultūros centre. Sveikinimo žodį tarė Birštono merė N. Dirginčienė, krašto apsaugos ministras Juozas Olekas, mero pavaduotojas Juozas Aleksandravičius. Nikolajaus Rericho kūrybą ir parodos darbus pristatė Lietuvos Rericho draugijos garbės pirmininkė Irena Zaleckienė. Vėliau aikštėje šalia savivaldybės vyko iškilmingas Taikos vėliavos perdavimas Birštono meri ir vėliavos iškėlimas. Sveikindama susirinkusiuosius N. Dirginčienė teigė: „Ši diena Birštonui labai svarbi – kurortas tapo Taikos miestu. Šio statuso suteikimas įpareigoja ir toliau puoselėti taiką, skleisti kultūros, meno, mokslo, ekologijos idėjas. Juk taika – viena svarbiausių visų mūsų vertybių.“ Po ceremonijos dalyvavusieji buvo pakviesti į tarptautinę konferenciją „Kultūra – taikos pagrindas“. Konferencijos dalyvius sveikino tarptautinės Europos asociacijos „Taika per kultūrą“ prezidentas Willy Augustatas, kiti garbingi svečiai. Pranešimą tema „Kelias į Taikos miestą“ skaitė Birštono merė N. Dirginčienė, Taikos vėliavos komiteto pirmininkė dr. A. Narvilienė, Jeleco žemiečių draugijos atstovas Fiodoras Ovčinnikovas, Europos tarptautinės asociacijos „Taika per kultūrą“ Kultūros ir mokslo skyriaus atstovas Marko Vukovičius, Jeleco valstybinio I. A. Bunino universiteto docentė Julia Ovčinnikova. Po konferencijos dalyviai ir svečiai buvo pakviesti į Lietuvos liaudies kultūros centro ir Pasaulio lietuvių dainų šventės fondo įsteigtus mėgėjų meno kolektyvų ir jų vadovų apdovanojimus „Aukso paukštė“ ir 5-ąją tarptautinę liaudies kapelų šventę „Griežk, lietuvi!“. Šiemet „Aukso paukštės“ apdovanojimas, kaip geriausiai vaikų ir moksleivių šokių grupės vadovei, buvo įteiktas Birštono kultūros centro tautinių šokių kolektyvo „Aguonėlė“ vadovei Virginijai Bankauskienei ir Kultūros centro liaudiškos muzikos kapelos „Lendrūnas“ vadovui Algimantui Jazbučiui.

ALYTAUS RAJONAS PRISTATĖ MIUZIKLĄ „MŪZA IR DAINIUS“

Vitana Bručienė

Į Alytaus rajono istoriją įrašyta dar viena data – balandžio 11 d. įvyko pirmojo rajone pastatyto meilės baladžių, sonetų ir odžių miuziklo „Mūza ir dainius“ premjera. Rajono Daugų kultūros centras buvo

pilnas žiūrovų, atėjusių su gėlėmis į šokio, muzikos ir dainos spektaklį, kuriame vaidina rajono kultūros darbuotojai ir moksleiviai. Beveik akademinės valandos trukmės kūrinys sulaukė ilgų plojimų, kuriems aidint į sceną buvo pakviesti miuziklo „Mūza ir dainius“ kūrėjai. „Gražu“, – vienu žodžiu miuziklo premjerą apibendrino Alytaus rajono meras Algirdas Vrubliauskas ir padėjo jos kūrybinei grupei, režisieriui, kompozitoriui, muzikos ir Alytaus rajono himno autoriui Andriui Abromavičiui, vokalistams Dovilei Dimšaitėi ir Mariui Franckevičiui, šokėjams, kurių dauguma nors ir buvo abiturientai, rado laiko ir repecijoms. Miuziklui lėšų skyrė rajono savivaldybė iš Kultūros plėtros programos. Sumanymas pastatyti muzikinį spektaklį rajono savivaldybei kilo po sėkmingai įgyvendinto ES lėšomis finansuoto projekto „Meilės ir meno kryžkelė“, kurio metu buvo pastatyta spektaklis „Meilės piligrimai“ pagal Adomo Mickevičiaus kūrybą lietuvių ir baltarusių kalbomis. Miuzikle „Mūza ir dainius“ toliau vystoma A. Mickevičiaus tema, į miuziklo sceną „perėjo gyventi“ dalis spektaklio drabužių ir dekoracijų.

Savivaldybė dėkoja renginio rėmėjui Algimanto Žemaičio gėlininkystės ūkiui, informaciniams rėmėjams.

PALANGOJE RENGINIŲ BUVO APSTU

Jurgita Vanagė

Palangos centrinę aikštę nuspalvino pučiamųjų orkestro ir šokėjų pasirodymas ir Taikos vėliava, kurią, stebint palangiškiams, iškėlė savivaldybės administracijos Kultūros skyriaus vedėjas Vygantas Rekašius. Taip kurorte jau šeštą kartą minima Kultūros diena.

Šią dieną renginių Palangoje buvo apstu jau nuo ryto: miestiečiai ir svečiai pakviesti ne tik į Taikos vėliavos pakėlimo ceremoniją, bet ir į kūrybinės grupės „Mostas“ dovanotą renginį miesto viešojoje bibliotekoje. Šią dieną palangiškiams nuspręsta pristatyti ir atgimstančius grafų Tiškevičių rūmus, pakviesti kartu su vienu iš ilgamečių Botanikos parko darbuotojų ir vadovų Antanu Sebecku pasivaikščioti senais – naujais Birutės parko takais ir kt.

Pasak V. Rekašiaus, ši diena svarbi ir tuo, kad kultūros darbuotojai, kurie kasdienybėje yra mažai matomi, turi progą tiesiog pamąstyti apie savo profesiją ir savo indėlį į bendrą kultūrinį gyvenimą. „Manau, kad bet kokios profesijos atstovams galimybė pabūti kartu ir paminėti savo profesinę šventę visada suteikia motyvacijos ir toliau entuziastingai realizuoti savo sumanymus“... „Kiekvienas miestas turi savo strategiją. Nemanau, kad didesniems pramoniniams miestams kultūros sritis yra tokia pat svarbi, kaip kurortiniams miestams. Galime pasidžiaugti, kad pastarųjų metų tendencijos Palangoje yra tokios, kad dideliu dėmesio kultūrai trūkumu negalime skųstis“, – sakė V. Rekašius.

KAUNO RAJONE KULTŪRAI BUS DAUGIAU ERDVIŲ IR GALIMYBIŲ Edmundas Mališauskas

„Tai, ką pamačiau Kauno rajone, mane nustebino ir sužavėjo. Tokia kultūros strategija turėtų būti visoje Lietuvoje“, – tvirtino kultūros ministro pavaduotojas Darius Mažintas, apsilankęs savivaldybei priklausančiose kultūros įstaigose. Kartu su rajono meru Valerijumi Makūnu jis apžiūrėjo Garliavos kultūros ir sporto centrą, statomą Meno mokyklos priestatą ir jau baigiamą statyti Kačerginės daugiavilnių centrą, lankėsi Ežerėlio kultūros centre, Ringaudų pradinėje mokykloje, Raudondvario dvare. Kauno rajono savivaldybės viešosios bibliotekos direktorė Irena Stančiauskienė pristatė savo vadovaujamą įstaigą, turinčią net 31 filialą. Moderni biblioteka yra rajono pasididžiavimas. Čia veikia dailės studija, Garliaviečių klubas, Trečiojo amžiaus universitetas. Per metus įstaiga sulaukia daugiau kaip 210 tūkst. lankytojų. Bibliotekoje įvyko susitikimas su rajono kultūros darbuotojais. Kultūros, švietimo ir sporto skyriaus vedėja Irena Marcinkevičienė papasakojo apie pernai įgyvendintą kultūros centrų pertvarką. Atsižvelgus į žiedinę savivaldybės sandarą ir etnografinius seniūnijų ypatumus iki šiol veikusios 25 įstaigos buvo pertvarkytos į šešis kultūros centrus su 19 laisvalaikio salių. Garliavos kultūros centras sujungtas su sporto centru, įsteigtas Kauno rajono muziejus su trimis filialais. V. Makūnas prisiminė, kad iš pradžių pertvarką ne visi sutiko geranoriškai. „Būta kojų tryptimo, nesuskalbėjimo“, – šypsojosi meras. Dabar tapo akivaizdu, kad nauja tvarka sumažino valdymo išlaidas ir sudarė daugiau galimybių teikti kultūros paslaugas, dalyvauti projektuose.

KRAŽIŲ M. K. SARBIEVIJAUS KULTŪROS CENTRUI – MINISTERIJOS PREMIJA

Vaida Sutkienė

Balandžio 11 d. įteikta Kultūros ministerijos premija Kražių M. K. Sarmbievičiaus kultūros centrui, pelniusiam geriausio 2013 metų kultūros centro vardą antroje kategorijoje. Diplomą kultūros centro direktorei Linai Mikalajūnaitei įteikė Kultūros ministerijos Regionų kultūros skyriaus vedėja Irena Seliukaitė ir Lietuvos liaudies kultūros centro vadovas Saulius Liausa. Premija skirta už pastarųjų penkerių metų aktyvią, kūrybingą, novatorišką veiklą puoselėjant etninę kultūrą, mėgėjų meną, kuriant menines programas ir kt. Renginyje dalyvavo Seimo narė Alma Monkauskaitė, rajono meras Vaclovas Andrulis, kiti svečiai. Renginio metu 75 metų jubiliejus proga pasveikintas iš Kražių kilęs profesorius, habilituotas humanitarinių mokslų daktaras archeologas Mykolas Michelbertas. Meras V. Andrulis profesorius užrišo atminimo juostą.

VILNIAUS MOKYTOJŲ NAMOSE – ŠVENTĖ „PAGAUK VĖJĄ!“

Šia švente buvo iškilmingai paminėtas ir Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerijos „Vėjas“ veiklos dešimtmetis. „Dešimt metų iš tiesų prabėgo kaip vėjas. Iki šiol tai vienintelė vaikų ir jaunimo galerija Vilniuje ir visoje Lietuvoje. Džiaugiuosi, kad turėjau galimybę palaikyti

šią puikią idėją. Norint palaikyti, inicijuoti visų pirma reikia turėti gerą idėją, o Jūratė Stauskaitė ją turėjo. Edukacinė veikla per meną, tapybą, instaliaciją. Tiek daug gražaus jaunimo čia dirba, kuria, paskui tampa žinomi pasaulyje. Galbūt ne visi tampa garsūs, bet tampa geresni ir gražesni, išeina su kūrybine sėkla širdyje“, – sakė Vilniaus meras Artūras Zuokas. Sostinės meras galerijai „Vėjas“ įteikė padėkos raštą, specialią plytelę su angelu, „kad jis sklistų po pasaulį kaip vėjas ir nešėtų žinią apie jus“. Į šventę atskubėjusius garsiai muzikuodami Mokytojų namų balkone pasitiko „Ažuoliuko“ muzikos mokyklos auklėtiniai, viduje – jaunosios balerinos iš kolektyvo „Nuotaika“, koridoriuose visi stebėjo Dailės mokyklos menines provokacijas, pasirodė Artūro Noviko džiazio mokyklos auklėtiniai, kiti kolektyvai. Vilniaus merui taip pat teko parodyti sugebėjimus – A. Zuokas sėkmingai piešė šokančias ant scenos balerinas, Mokytojų namų kiemelyje šventės vedėjas Lukas piešė grafičius. Atidarytos ir dailės parodos „Kai aš mažas buvau“ (lėšų menininkų vaikystės piešiniai), „Piešiu ir dainuoju“ (dainuojančių vaikų piešiniai). Paroda veiks iki gegužės 17 d. *Viešųjų ryšių skyrius, vrt@vilnius.lt*

PIRMĄ KARTĄ ŠIRVINTŲ KRAŠTO ISTORIJOJE PAKELTA PAŠVENTINTA TAIKOS VĒLIAVA

Rima Nainienė

Balandžio 15-ąją Širvintų Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčioje buvo aukojamos šv. Mišios ir pirmą kartą pašventinta Taikos vėliava, kuri iškilmingomis eitynėmis ir pučiamųjų melodijomis atlydėta iki savivaldybės ir pakelta. Kultūros centro parodų salėje atidaryta rajono kultūros darbuotojų kūrybos darbų paroda „Sielų žydėjimas“. Sveikinimo žodį susirinkusiesiems tarė meras Vincas Jasiukevičius, mero pavaduotojas Andrius Jozonis, administracijos direktorė Elena Davidavičienė. Parodos atidarymo metu įteiktos padėkos kultūros darbuotojams už ypatingus pasiekimus ir pastangas puoselėjant kultūrą, menas, dvasines vertybes, mūsų krašto papročius ir tradicijas.

Taikos vėliava buvo iškelta ant aukščiausių planetos viršūnių, Šiaurės ir Pietų ašigalių, kelis kartus pabuvo kosminėje erdvėje ant orbitinių stočių, jai plevėsuojant vykdomos įvairios kultūros akcijos. Norėčiau pacituoti ir paties Nikolajaus Rericho žodžius apie Taikos vėliavą: „Yra dalykų, be kurių įmanoma gyventi, ir yra dalykų, be kurių gyventi neįmanoma. Dabar be Taikos Vėliavos išgyventi nėra galimybės. Ji saugo KULTŪRĄ, o kultūra aprėpia visa tai, kuo gyvas žmogus: meną ir mokslą, religiją ir grožį... Vėliava saugo ir žmogiškuosius tarpusavio santykius, kviesdama palaikyti taiką žemėje ir geranoriškumą tarpusavyje.“

ELEKTRĖNUOSE PAGERBTA 50 KULTŪROS DARBUOTOJŲ

Rasa Bartkevičienė

Po oficialių Elektrėnų vadovų sveikinimų savivaldybės administracijos direktorius Arvydas Vyšniauskas už nuoširdų ir ilgametį darbą net penkiasdešimčiai kultūros darbuotojų įteikė padėkas ir knygas „Džiazio jaunystės miestas“ (*nuotr.*), o mero pavaduotojas Viktoras Vališis dovanojo jiems mero Kęstučio Vaitukaičio įsteigtas atminimo statulėles už originalių renginių organizavimą, tradicijų tęstinumą ir naujų kūrimą. Vėliau susirinkusieji klausėsi koncerto, bendravo prie kavos puodelio.

KONFERENCIJOJE PRIIMTA SAVIVALDYBIŲ VYRIAUSIŲJŲ ARCHITEKTŲ REZOLIUCIJA

Daiva Bakšienė

Lietuvos architektų rūmų vicepirmininkė

Mėnesio pradžioje Trakuose įvyko metinė savivaldybių vyriausiųjų architektų konferencija, kurią Lietuvos architektų rūmų iniciatyva surengė Lietuvos savivaldybių asociacijos Mokymo ir konsultavimo centras. Dviejų dienų konferencijoje vyravusi atmosfera patvirtino, kad tokie reguliarūs susitikimai būtini. Aktyviose ir konstruktyviose dalyvių diskusijose ryškėjo ne tik bene visose savivaldybėse kylančių problemų kontūrai, bet ir buvo formuluojami šių problemų sprendimo pasiūlymai, skirti pagrindiniam tikslui – darniam funkciniam, erdviniam, meniniam aplinkos formavimui, architektūros kokybės užtikrinimui.

Konferencijoje dalyvavo 25 savivaldybių vyriausieji architektai. Pranešimus skaitė Aplinkos ministerijos, Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos, Lietuvos architektų sąjungos atstovai, Lietuvos architektų rūmų vadovai. Konferencijoje buvo nagrinėjami teritorijų planavimo ir statybos srities naujovių įgyvendinimo praktiniai klausimai, savivaldybių vyriausiųjų architektų statuso problematika, architektūros kokybės užtikrinimo priemonių poreikis ir veiksmingumas. Renginio metu išgryninti probleminiai darnios aplinkos formavimo aspektai ir konkretūs pasiūlymai buvo perkelti į konferencijos rezoliuciją, kuri įteikta Aplinkos ir Kultūros ministerijoms, kitoms atsakingoms institucijoms.

Konferencijoje nuspręsta vyriausiųjų architektų susitikimus rengti ne rečiau kaip kartą per metus, kiekvieną balandžio mėnesį, iš anksto nustatant aktualiausias to laikotarpio temas, pakviečiant šias temas nagrinėjančius lektorius, atitinkamų institucijų atstovus. Taip pat priimtas sprendimas kiekvieną iš kasmetinių konferencijų užbaigti rezoliucija, kuri būtų perduodama teritorijų planavimo ir statybos sritį kuruojančiai Aplinkos ministerijai, architektūros sritį kuruojančiai Kultūros ministerijai, taip pat kitoms su nagrinėta problematika susijusioms institucijoms.

Dalyviai atkreipė dėmesį, kad šių metų konferencija vyko neseniai įsigaliojus ir jau pradėjus taikyti naują Teritorijų planavimo įstatymo redakciją ir su ja susijusius kitų teisės aktų pakeitimus, kurie praktikoje sukelia nemažai neaiškumų ir sudėtingų situacijų. Pasidalijimas įvairių Lietuvos miestų ir rajonų patirtimi padėjo rasti atsakymus į ne vieną praktinį klausimą, tačiau konferencijoje buvo išryškinta ir nemažai probleminių aspektų, kurie galėtų būti sprendžiami tik pakeitus atitinkamas teisės aktų nuostatas. Atsižvelgdami į tai konferencijos dalyviai kreipėsi į atsakingas institucijas su pasiūlymais, kurių įgyvendinimas yra būtinas, norint efektyviai vykdyti jiems pavedamas funkcijas, formuoti sveiką, darnią ir konkurencingą šalies aplinką.

DĖL SAVIVALDYBĖS VYRIAUSIOJO ARCHITEKTO STATUSO IR ATSAKOMYBĖS

Vienas konferencijoje plačiai nagrinėtų klausimų buvo susijęs su savivaldybės vyriausiojo architekto statusu ir atsakomybe. Konferencijos dalyviai vieningai patvirtino, kad savivaldybės vyriausiojo architekto, atsakingo už darnų konkrečios savivaldybės teritorijos funkcinį, erdvinį, meninį aplinkos formavimą, pareigybė kiekvienoje savivaldybėje yra būtina, tačiau taip pat pažymėjo, kad esamas teisinis reguliavimas nesuteikia šias pareigas einantiems profesionaliems architektams pakankamai efektyvių ir teisėtų įrankių, kuriais remiantis būtų galima nulemti sprendimus, užtikrinančius darnų aplinkos vystymą: vyriausiojo architekto pareigybės Vietos savivaldos įstatymas nenumato; Teritorijų planavimo įstatymas, nors ir apibrėžia reikalavimus vyriausiajam architektui, tiesiogiai jam nepaveda konkrečių

aplinką formuojančių sprendimų priėmimo (išskyrus vadovavimą Teritorijų planavimo komisijai), o administracijos direktorius nėra įpareigojamas priimti šiuos sprendimus įgalioti būtent vyriausiąjį architektą; Statybos įstatymu vyriausiasis architektas tiesiogiai yra įgaliotas tikrinti tik pastatų atnaujinimo (modernizavimo) projektus, bet nėra įgaliotas tikrinti visus kitus projektus – tokį įgaliojimą savo nuožiūra jam gali suteikti (arba nesuteikti) politinio pasitikėjimo pagrindu veikiantis savivaldybės administracijos direktorius, tokiu būdu vyriausiasis architektas, turintis būti objektyvus ir principingas, neleistinai įgyja politinę priklausomybę.

Galiojantis Viešojo administravimo įstatymas reikalauja priimti administracinius sprendimus vadovaujantis teisės aktais, tad ir specialiuoju architektūros reikalavimų nustatymas, net jei jis yra pavestas vyriausiajam architektui, sukelia gana daug klausimų dėl jų teisėtumo ir dažnai neleidžia efektyviai pasinaudoti šia procedūra siekiant užtikrinti architektūros kokybę. Be to, daugybė techninių ir organizacinių darbų, kuriuos galėtų atlikti ir reikalaujamos architekto kvalifikacijos neturintys asmenys, užkerta kelią visaverčiam dalyvavimui teritorijų planavimo procesuose, taip pat kuriant įvairias teritorijos studijas ir koncepcijas, kurios vėliau galėtų būti privalomai (ir teisėtai) įgyvendinamos statybos procesuose.

Nepaisant itin apribotų vyriausiojo architekto veiklos galimybių, administracinė atsakomybė vyriausiajam architektui, kaip įgaliotam išduoti atitinkamus dokumentus, yra numatyta kur kas didesnė nei kitų savivaldybės administracijos valstybės tarnautojų, dirbančių taip pat visuomenei svarbiose srityse. Tokia padėtis ne tik kelia įtampą jau einantiems šias pareigas, bet ir užkerta kelią papildomai pritraukti į šias pareigas aktyvius, profesionalius architektus, todėl kai kurios savivaldybės susiduria su sunkumais ieškodamos pretendentų, atitinkančių vyriausiajam architektui keliamus kvalifikacijos reikalavimus. Atsižvelgdami į išvardytas problemas ir siekdami pagrindinio tikslo – funkcinės, erdvinės, meninės aplinkos kokybės – į konferenciją susirinkę savivaldybių vyriausieji architektai siūlo:

- Vietos savivaldos įstatyme įtvirtinti savivaldybės vyriausiojo architekto pareigybę, nustatant jam tokias pareigas ir teises, kurios leistų visaverčiai dalyvauti žemės tvarkymo, teritorijų planavimo ir statybos procesuose, taikant profesionalias architekto žinias – teikti privalomas išvadas, pasiūlymus, tikrinti ir tvirtinti planinius ir projektinius sprendinius ir pan. Konferencijos dalyviai nesūlo pavesti vyriausiajam architektui atlikti visus su teritorijų planavimu ir statyba susijusias viešojo administravimo procedūras, kurias, sekant teisės aktų nurodymais, gali atlikti ir kiti savivaldybės administracijos tarnautojai ir kurios fiziškai apribotų vyriausiųjų architektų galimybes vykdyti jiems pavestas profesionalias užduotis aplinkos formavimo srityje.

- Įtvirtinant ir sustiprinant šios pareigybės teisinį statusą, raginama sukurti tokias sąlygas profesiniame darbe, kurios savivaldybių vyriausiesiems architektams leistų išlikti nepriklausomiems, apsaugotų nuo išorinio poveikio tarnauti siauriems kai kurių verslo grupuočių interesams ar politinės konjunkcijos įtakoms. Skirti prioritetą siūloma išimtinai tik tarnavimui visos visuomenės interesams, kas leistų įgyvendinti Vyriausybės patvirtintas Lietuvos Respublikos architektūros politikos kryptis, prisidėtų prie darnios ir šiuolaikiškos XXI amžiaus architektūros vizijos kūrimo.

Rezoliucija, kurioje atspindėti ir kiti konferencijoje nagrinėti klausimai bei suformuluoti pasiūlymai, tarp jų – ir susiję su konkrečia teritorijų planavimo, statybos, architektūros srities problematika, yra paskelbta Lietuvos architektų rūmų interneto svetainėje www.architektumai.lt